తమసోమా...

చీకటి కన్ను పొడుచుకున్నా కనపడటం లేదు. కుండపోతగా కురుస్తున్నది వాన. అడపా దడపా ఉరుములూ మెరుపులూ. మెరుపు కాంతిలో కొన్ని పూరిగుడిసెలూ, వాటికి దగ్గర్లో కొన్ని డాబాలూ, ఒకటి రెండు మేడలూ ఇట్టే కనిపించి మాయమవు తున్నాయి. వాన వచ్చిన కాస్సేపటికి ఎలక్ట్రిసిటీ దీపాలుకూడా పోయినాయి. వీధిలోగాని, ఇళ్ళలోగాని దీపాలు లేవు. వాన వెలిసి కొంచెంసేపు నిశ్శబ్దంగా ఉన్నది. గమిడిగేదె తాపీగా అరిచినట్లు సైరన్‌కూత వినిపించింది. టవర్ క్లాక్ తిరుబడిగా ఎనిమిది గంటలు కొట్టింది.

కళ్ళు జిగేలు మనేటట్లు మెరుపు మెరిసింది. గుడిసెల ముందు చీలమండల దాకా నీళ్ళు నిలిచి ఉన్నాయి. మేడ కెదురుగా వీధి కివతల ఉన్న గుడిసెలో పసివాడు కక్కటిల్లి ఏడుస్తున్నాడు. వాణ్ని బుజం మీద పడుకోబెట్టుకొని అమ్మ ఎంత సముదాయిస్తున్నా వాడు ఏడుపు మానటం లేదు. గుడిసెలో గుడ్డిదీపం మిణుకు మిణుకు మంటున్నది. మహాల

ఉన్న మట్టి అరుగు మీద నుంచి లేచి బీడీ వెలిగించుకోవటానికి కాబోలు ఆమె మొగుడు దీపం దగ్గరకు వచ్చాడు.

"మావా మావా! గుక్క పట్టిండు, బిడ్డోణ్ణి కొంత సముదాయించు, మావా!" కుర్రవాణ్ణి మొగుడి చేతి కందించబోయిం దామె.

"ఒసే, రత్తీ! బూంమీన పడిం దగ్గిర్నుంచి ఈ నాలుగేళ్ళలో ఈ దేవు కింకా ఉందెప్పుడే! మన్ని కంటినిండా నిద్దర పోనిచ్చిం దెప్పుడే యీడు!" బీడీ దమ్ము లాగుతూ పోయి అరుగు మీద వెల్లకిలా పడుకున్నా డతడు. రత్తి చేతుల్లో ఉన్న కుర్రాణ్ణి మొగుడు పక్కన అరుగు మీద పడుకో బెట్టింది. కుర్రవాడు గుడిసె అదిరిపొయ్యేట్టు ఏడవటం మొదలుబెట్టాడు.

"అబ్బబ్బ! యీడి పీడా యిరగ దయ్యేట్టు లేదే! ఒకటే సెవిగోసి నక్కల్లే! రంగడి కడుపు సెడ బుట్టిండే యీడు." రంగడు దిగ్గున లేచాడు అరుగు మీద నుంచి.

"అట్టా సీదరించుకుంటా వేం, మావా, ముసుముసున బుట్టి సన్నాసి! ఇడికేం? గుమ్మడిపండల్లే ఉన్నాడు." రత్తి కుర్రాణ్ణి మళ్ళీ బుజాని కెత్తుకున్నది.

"అప్పుడు, ఒళ్ళేమో లంక గుమ్మడి కాయంత. తలేమో చిన్నిమ్మకాయంత. ఛీ! ఆర్లేసెనవ" రంగడు నోట్లో ఉన్న ఆరిపోయిన బీడీని తుపుక్కున ఉమ్మేశాడు.

"అట్టా అసయించుకుంటా వేం, మావా!? పసిమొద్దు! ఆడు నీ కేమపకారం సేసిండు?" రత్తి జాలిగా చూచింది రంగడు కళ్ళలోకి. రంగడు ఉరుమురిమి నట్టు ఊపిరి సలపకుండా నవ్వాడు. "ఓరి వోరి! ఈ మొదవబతుక్కి యీడు మన కుపకారం సెయ్యటంకూడానా? ఒసే, రత్తీ! ఈ గిజ్జికాకరకాయిని యెత్తుకొని మురిసిపోతవు గాని, యీ మూగెద్దు బతికి ఎట్టకట్టీ నిన్నుద్ధరిత్తా డంటావా? సక్కాల నోట్లో మట్టి గొట్టేనోడు కాదంటే యీడు?" రంగడు బుంగీసంచె బనియను మీదికి ఎగ్గట్టి, గొల్లటువాల్ తలకు చుట్టుకొని గుడిసె బయటకు వచ్చాడు. గుడిసె ముందు నిలచిన వాననీళ్ళు కాళ్ళతో ఎగజిమ్ముతూ వీధివెంట పోయాడు.

"ఈడి జిమ్మడ! ఒక కట్టానికీ లేదు, సుకానికీ లేదు." రత్తి గుడ్లనీళ్ళు గుడ్లలోనే కుక్కుకున్నది.

పిల్లవాడు ఏడ్చి ఏడ్చి ప్రాణం కడబట్టి నట్టు సొమ్మసిల్లి పడుకున్నాడు. రత్తి వాల్చి ఉన్న కుక్కిమంచంమీద పిల్లవాణ్ణి పడుకోబెట్టింది. వీధి లైట్లు

> ఉన్నతమైన పదవి ఒక గోపురం వంటిది; కేవలం రెండు రకాల ప్రాణులు మాత్రమే ఆ గోపురాగ్రాన్ని చేరుకో గలవు- అవి పాములు, గ్రద్దలు.
>
> —డా. అలెంబర్ట్

హఠాత్తుగా వెలిగాయి. లైటు వెలుతురు పిల్లవాడి మంచం మీద వచ్చి పడ్డది.

"నా బాబు కేం? దొరబాబల్లే ఉన్నాడు. గిజ్జికాకరకాయంట! మూగెద్దంట! అయితే యేమిటి? నా బాబు పెరిగి పెద్దవుతుంటే పున్నమినాడు యెన్నెల కాసి నట్టుంటాది. ఏమైనా సరే ఈ డాక్టరు గారి సేతి చలవనే మామూలు కుర్రడై తిరగాలి. ఈ కుమ్మాపిలోడికి ప్రాణం పొయ్యటానికి ఆ దేవుడు సెయ్యని పెయిత్నం లేదు. రెక్కలు ముక్కలు సేసుకుని ఆళ్ళింట్లో సేసు ఎన్నాళ్ళు పాసిపని సేత్తే ఆయన బుణం తీరుద్ది? పసిమొద్దు మీన ఆయన కున్న పేమలో ఆవగింజంత లేకపోయె యీ రంగడికి?" రత్తి ఆలోచన దారంలా సాగిపోతున్నది.

గుడిసె ముందు మనిషి వచ్చిన అలికిడైంది.

"రత్తీ! నిన్ను మా అమ్మగారు అర్జెంటుగా రమ్మన్నది. సాయంత్రం వాన నీళ్ళు నిలిచాయి. తూములోంచి పోవటం లేదు. ఎత్తిపోయాలి. త్వరగా రా." డాక్టరుగారి కాంపౌండరు స్వయంగా వచ్చి పిలిచాడు.

గుడిసె వాకిలికి తడికె అడ్డం పెట్టి రత్తి డాక్టరుగారి ఇంటికి బయలు దేరింది. డాక్టరుగారి ఇంటి ముందున్న తడి ఇసుక కుప్పమీద కూర్చుని డాక్టరుగా రమ్మాయి బొమ్మరిల్లు కట్టుకుంటున్నది. అందమైన కాగితపు పడవలు చేసి సైడుకాలవల్లోకి పోతున్న వాన నీళ్ళలో ఆ పడవలు వదిలి తమాషా చూస్తున్నది. డాక్టరుగారి పెంపుడుకుక్క 'రాజు' నీళ్ళలో కొట్టుకుపోతున్న కాగితపు పడవలు నోటితో పట్టుకొని తెచ్చి బేబీ చేతి కందిస్తున్నది. బేబీ 'రాజు' చేస్తున్న తమాషా రత్తికి చూపుతూ, "నాకు రకరకాల కాగితపు పడవలు చేసిపెట్టవా?" అని మారాం చేస్తూ అడిగింది. "మేడమీదకి పొయ్యొచ్చి, పడవలు సేసి పెడతానమ్మా!" అంటూ రత్తి మేడమీదికి పోయింది. వెళ్ళే లోపలనే డాక్టరుగారి అర్ధాంగి గొంతు ఖణిల్మని మోగింది.

"బేబీతోపాటు కాగితప్పడవలు చేసు కోవటానికి కాదు నీకు కబురు చేసింది; మేడమీద నీళ్ళెత్తి పొయ్యటానికి."

మేడ క్రింది అంతస్తులో పడుకొన్న రోగుల మంచాలు తప్పుకుంటూ ఒక్క ఉదుటున రత్తి మేడ మీదికి వెళ్ళింది.

మేడ పై అంతస్తులో డాక్టరుగారి కాపురం, క్రింది అంతస్తులో నర్సింగ్ హోమూ, డిస్పెన్సరీ. నర్సింగ్ హోమ్‌లో ఎప్పుడూ ఇరవై బెడ్సుంటాయి. [illegible] వైద్యం చేయించు కొనే రోగులుకూడా కొందరున్నారు. డాక్టరుగారు నర్సింగ్ హోమ్ పేరు తన భార్య పేరు కలిసి వచ్చేట్టుగా పెట్టారు. 'సుజాతా నర్సింగ్ హోమ్'లో చేరిన రోగు లకు ప్రాణభయం ఉండదట. డాక్టరుగారి హస్తవాసి చాలా మంచిదట. ఆపరేష న్లంటే ఆయనకి మంచినీళ్ళ చెర్లాట మట. ఒక లేడీ డాక్టరు సహాయంతో ఆయన కాన్పు కేసులుకూడా చేస్తుం టారు. కొన్ని సందర్భాల్లో పొట్ట కోసి పిల్లల్ని బయటికి తీసి, తల్లీ బిడ్డల్ని కాపాడిన సమర్థులు డాక్టరుగారు.

డాక్టర్ వి. వి. ఎల్. నరసింహారావు

అందాకా ఎందుకు? డాక్టరుగారి భార్యకు [illegible] మొట్టమొదటి సారిగా ఎంతో కష్టం కాన్పు వస్తే పెద్ద ఆపరేషన్ చేసి భార్యా బిడ్డల్ని కాపాడుకున్నది డాక్టరుగారు కదూ? కాక పోతే ఆమె శరీరతత్వాన్ని బట్టి సుజాత మళ్ళ కడుపు వచ్చే అవకాశం లేకుండా చేయవలసి వచ్చింది. కనకనే సుజాత బేబీని ఎంతో గారాబంగా పెంచుకుంటు న్నది. అన్నాళ్ళ సుజాతకు పురుడు వచ్చి నప్పుడే [illegible] ఉన్న రత్తికికూడా తొలిసారి పురుడు వచ్చింది. ఆ పురుడు కూడా డాక్టరుగారి నర్సింగ్ హోమ్‌లోనే జరిగింది. బంగారం లాంటి బిడ్డను కన్నది రత్తి. సుజాత కంటే ఆ ఒక్క బిడ్డతో సరికాని, రత్తికేం? ఎంతమంది పిల్లలైనా పుడతారు. . . ఈ విషయాలు అందరికీ తెలిసినవే.

'ఆఁ. . . పుడతారు, పుట్టకేం? పుట్టిన ఈ ఒక్కడితో ఇంత సుకపడు తుంటిని. ఇహ పుట్టబోయే వాళ్ళతో ఇంకా సుకపడతాను?' రత్తి తల వంచు కొని మేడమీద నీళ్ళన్నీ బాల్చితో ఎత్తి పోసింది. గచ్చంతా తుడిచి శుభ్రంగా పొడిపొడిగా ఉండేట్లు చేసింది. 'లేకపోతే సుజాతమ్మగోరు ఎక్కడైనా తడిలో జారి పడితే!. . .'

సుజాత మేడమీది సోఫాలో కూర్చుని కుడిపక్క బేబీని, ఎడంపక్క 'రాజా'ను కూర్చోబెట్టుకొని బిస్కట్లు తినిపిస్తు న్నది.

"ఏమే, రత్తీ, నీ మొగుడు దేనికైనా కాస్త కాలు కుదిరి ఇంటి పట్టున ఉంటు న్నాడా? వోరూ వాయీ లేని నీ అవిటి కుర్రాణ్ణి గూర్చి వాడేమైనా పట్టించు కోటం లేదని విన్నాను?" సుజాత రత్తి కుటుంబ క్షేమాలు ఆరా తీసింది.

"ఆఁ. ఇబ్బందేం లేదుండమ్మగోరూ! మాట కొంత వెటకారమన్న మాట కాని, మా మావ మణిసి మంచోడేనండి. లేకపోతే నా ఒక్క రెక్కమీన మూడు పొట్టలు గడుత్తా యేంటండమ్మగోరూ?" రత్తి సుజాతతో మాట్లాడుతూండన్న మాటే కాని దాని, మనసంతా గుడిసెలో ఉన్న కొడుకు మీదే ఉన్నది. గాలివాటున కెప్పు కెప్పున తెరలు తెరలుగా కొడుకు ఏడుపు వినిపించింది రత్తికి. బెదిరిన గోవులా దిగ్గున లేచింది. "వత్తానండమ్మ గోరు, బుడ్డోడు కక్కటిల్లి పోతుం డాడు."

"నీది పాము చెవులే, రత్తీ! ఎవ్వ రికీ వినిపించని ఏడుపు నీ కొక్కదానికే వినిపించిందే?" సుజాత శరీరాన్ని సోఫా నుంచి వంటింట్లోకి చేరవేసే ప్రయ త్నంలో ఉన్నది.

సుజాత కూతురు బేబీ రాజా [illegible] నిముర్తూ అన్నది: "[illegible], మమ్మీ, రత్తి కొడుకు ఏడుపు నాకు బాగా వినిపి స్తున్నది. మన రాజు [illegible] వింటున్నది, చూడు. నీ కెందుకు వినిపించటం లేదు, మమ్మీ!"

"చాల్లే! [illegible] వేయకు." సుజాత గద్దించింది.

"మమ్మీ, మమ్మీ! రత్తి వెళ్ళి పోయి రాజా, నేనూ వాళ్ళబ్బాయిని చూచి రామా? వాడంటే నా కెంతో ఇష్టం. నీకు మల్లే వాడికికూడా చిన్ని తల, పెద్ద ఒళ్ళు! నవ్వటానికి ఎంతో ముద్దొస్తుంటాయి."

"నీ దుంపతెగా! నాకూ, ఆ గుడిసెలో గుంటడికీ పోలికలేం? నోటికేంత మాటొస్తే అంత మాటనెయ్యటమేనా?" సుజాత బేబీమీద చెయ్యి చేసుకో బోయింది.

రత్తి మేడ మెట్లు దిగుతూ విన్నది. 'గుడిసెలో గుంట'డనే మాట దాని గుండెలో శూలంలా గుచ్చుకున్నది. రత్తి ఒక్క అంగలో వచ్చి గుడిసెలో ఆగింది. దాని ఆశ్చర్యానికి మేర లేదు. కుర్రాడు కేరింతలు కొడుతున్నాడు. కుర్రాడి

మంచంపట్టెమీద డాక్టరుగారు కూర్చుని ఉన్నారు. ఆయన కుర్రాడి ఒళ్ళు మీద చిటికెలేస్తూ వాణ్ణి నవ్విస్తున్నారు. రత్తి—''దండాలు బాబయ్యా'' అంటూ కుర్రాణ్ణి చేతిలోకి తీసుకున్నది. వాడి ఒళ్ళు కాలిపోతున్నది.

''డాక్టరుబాబూ, బిడ్డోడి ఒళ్ళు కాలిపోతుందాది''

''భయం లేదు, రత్తీ! ఇంజక్షన్ చేశానుగా, కాస్సేపట్లో హాయిగా నిద్ర పోతాడు.'' డాక్టరుగారు మెడిసిన్ బాక్స్ చేత పుచ్చుకొని గుడిసెలో నుంచి, బయటకు వచ్చారు. గుడిసె ముందు రంగిడు తూలుతూ డాక్టరు కెదురు పడ్డాడు.

''డాక్టరుబాబూ! నీ యెర్రి గాని, ఆ కునాపిరోడికి యెందు కట్టా మందులు గుప్పిత్తావ్? ఆడేమన్నా నిడిచేరేగట మంటావా? నాకు నమ్మకం లే'' రంగిడు పోయి గుడిసెలో తన అరుగుమీద కూలబడ్డాడు.

రత్తి గుడిసెలో నుంచీ బయటికి వస్తున్న డాక్టర్ను సుజాత మేడమీద నుంచి చూచింది. సాధారణంగా ఎంత పెద్ద సుస్తీ చేసినా రోగులు తమ డిస్పెన్సరీకే వచ్చి మందులు తీసుకోవటమే కాని, తాను వాళ్ళ ఇంటికి పోయి విజిట్ చేసే అలవాటు లేని డాక్టరు, ఎంతో డబ్బున్న వాళ్ళుకూడా తామే డాక్టరు డిస్పెన్సరీకి రావలసివచ్చేది రత్తి కొడుకును చూచి డాక్టరు గుడిసెలో నుంచి బయటకు రావడం సుజాతకు ఎంతో కష్టం కలిగించింది. ఇదివరకుకూడా ఒకటి రెండు సార్లు ఇటువంటి దృశ్యం తన కంటబడి నప్పుడు ఆమె డాక్టరుతో వాగ్వివాదానికి దిగిన సందర్భాలు లేకపోలేదు. ఈ వేళ తిరిగి అటువంటి దృశ్యమే తాను చూచింది.

''మనకేం ఖర్మమండీ! ఆ రోగిష్టి వాడి వైద్యం కోసం ఆ దిక్కుమాలిన గుడిసెలోకి మీరు స్వయంగా పోవాలా ఏమండీ? అవసరమైతే ఆ రత్తే కొడుకుని తీసుకుని డిస్పెన్సరీకి పరుగెత్తుకుంటూ వస్తుందీ?''

''అది ఎన్నోసార్లు అట్లా పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చింది. ఈవేళ అది మనింట్లో ఉండగా అక్కడ దాని కొడుక్కి ప్రమాదం వేసింది. మనింట్లో ఎవరికైనా సుస్తీ చేస్తే అది ఎంతగా సేవ చేస్తుందో నీకు తెలియదా, సుజాతా?''

''నే నవేది అది కాదండీ! ఎందరి ఇళ్ళల్లో మామూలుగా విజిట్ చేయని మీరు దాని గుడిసెకు మాత్రం పోయి వస్తుంటే ఏమనుకుంటారు?''

సుజాత నోటినుండి ఈ మాట వచ్చేసరికి డాక్టరు ఆమెకు సమాధానం చెప్పటం మానేశారు.

సరిగా అదే సమయానికి బేబీ, రాజా డాక్టరుకు చెరొక పక్క వచ్చి కూర్చు న్నారు. 'రాజా' తెలివి లేకుండా తోకాడిస్తూ డాక్టరు మీదకు వాలే ప్రయత్నంలో ఉన్నది.

''డాడీ! మన మీద ప్రేమగా ఉన్న ప్పుడు 'రాజు' అదే పనిగా తోకాడిస్తుం దెందుకు?'' బేబీ ప్రశ్నకు ఏం సమాధానం చెప్పాలో డాక్టరుకు తోచలేదు.

''మరేం లేదు బేబీ, కుక్క ప్రేమంతా దాని తోకలోనే ఉంటుంది'' ఆ సమాధానం వల్ల బేబీకి కోపం వచ్చింది. బేబీ పరుగున ఎంటింట్లో ఉన్న తల్లి దగ్గరకు పోయింది.

డాక్టరూ, బేబీ, సుజాతా రాత్రి భోజనాలు చేసి పడుకునే సరికి టైంపీస్ పది గంటలు కొట్టింది. డాక్టరు తన బెడ్ పక్కనే ఉన్న టేబిల్ లైటు వెలిగించి జర్నల్సు తిప్పటం మొదలుపెట్టాడు. హఠాత్తుగా ఉరుములూ మెరుపులూ ప్రారంభమైనాయి. జోరుగా గాలి, వానాకూడా మొదలైనాయి.

ఒక్కసారి వీధిలైట్లు, ఇంట్లో లైట్లు ఆరిపోయినాయి. సుజాత అప్పటికే గురక పెట్టి నిద్రపోతున్నది ఆ గురకకు నిద్ర పట్టక బేబీ లేచి తండ్రి దగ్గర పడుకున్నది. బేబీ తన పక్కలో నుంచి లేచి పోయినం దువల్లకూడా సుజాతకు తెలియదు.

డాక్టరు మనసులో రత్తి కొడుకును గురించి ఆలోచనలే కదులుతున్నాయి. 'వీ డెప్పటికైనా మామూలు కుర్రా, డౌతాడా? వాడికి మాటలు వస్తాయా? లేచి నడవ గలుగుతాడా? ఏమో? ఆశ కనిపించటం లేదు వాడి పుటకే అంత. 'కాన్జెనిటల్ డిసీజెస్' వల్లం కావటం కష్టం. కుర్రాడు పుట్టినప్పుడు అందరు పిల్లల్లా ఏడవనే లేదు ఏడవటం మొదలు పెట్టిన తరువాత సెడెటివ్స్ ఇవ్వకుండా ఏడుపు నిద్ర పోయింది లేదు పుట్టి నప్పుడు వాడి తల షేప్‌తో కొలిస్తే ఉండవలసినంత చుట్టుకొలత లేదు. ఇప్పటికి వాడు ఏళ్ళొచ్చినా తలలోని, లోపల బ్రెయిన్ గాని పెరగనే లేదు. నిజానికి వాడు పుట్టినప్పుడే కాస్సేపటికి మరణించవలసింది. ఆశ్చర్యంగా బతికాడు. కాని, ఇన్ని సెడెటివ్స్ ఇచ్చి ఎంత కాలం కాపాడగలం?' డాక్టర్ కు వేడెక్కింది నిద్ర పట్టలేదు.

'ఇతర దేశాల్లో ఇటువంటి వ్యాధుల మీద పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి. మెదళ్ళు పెరగటానికి సంగీతధ్వనులు ప్రయోగిస్తున్నారట. పిల్లల బుద్ధి వికాసా నికికూడా ప్రత్యేకమైన సంగీతధ్వనులు ప్రయోగిస్తున్నారుట. నరాల వ్యాధులు నివారిస్తున్నారట. రష్యాలో ఇటీవల జరి గిన ఇటువంటి పరిశోధనలను గురించి బొమ్మలతో పాటు పత్రికలో వ్యాసం పడింది. దాన్ని ఎంతో శ్రద్ధతో చదివాడు తాను. కాని, అటువంటి చికిత్సలకు కావలసిన సాధనసామగ్రి, ఎక్విప్‌మెంట్ మన దేశంలో తన వంటి మామూలు వైద్యుడు సాధించగలడా?'... రాత్రంతా డాక్టరుకు ఈ ఆలోచనతోనే గడిచింది.

ఉండి ఉండి తళుక్కున మెరుపు మెరిసింది. పెద్దగా ఉరుమురిమింది. పిడుగు పడిన శబ్దం వినిపించింది. డాక్టరు పక్కలో పడుకున్న బేబీ హఠాత్తుగా కలవరించింది

''మమ్మీ! రాజా, నేనూ పోయి రత్తి కొడుకును చూచి రావద్దా?''

డాక్టరు బేబీ నుదుటి మీద మళ్ళి తంగా ముద్దు పెట్టుకున్నాడు. 'రత్తి కొడుకన్నా, రత్తన్నా దీని కెంత ఇష్టం! బేబీ నవ్వుతుంటే అచ్చం రత్తి నవ్వినట్టే ఉంటుంది. నవ్వినప్పుడు చిత్రంగా ఇద్దరికీ బుగ్గల మధ్య నొక్కుపట్టు అందమైన గుంట లేర్పడతాయి.' తన ఆలోచనలకు డాక్టరు తనలో తానే నవ్వు కున్నాడు.

డాక్టరుకు నిద్ర వచ్చింది. ఇంట్లో లైట్లన్నీ ఒక్కసారి వెలిగినాయి. లైట్లు ఆరిపోయినప్పుడు సుజాత స్విచ్ ఆఫ్

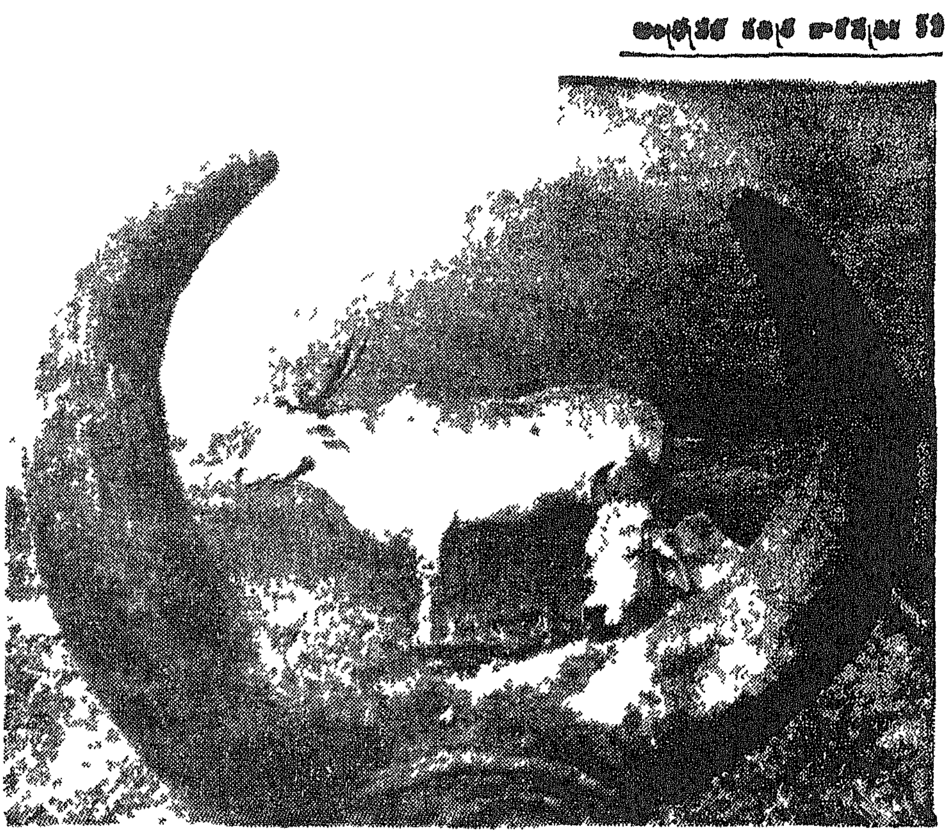

కొమ్మల్లోంచి

ఫోటో— బి. వి. రెడ్డి (హైదరాబాదు — 9)

చేయటం మరిచిపోయింది. లైట్లు వెలుగుతున్నా, డాక్టరుకు మెలకువ రాలేదు. సుజాతకు మెలకువ వచ్చింది. పక్కలో పడుకొని ఉన్న చేతిని [illegible] పోయి తన పక్కలో పడుకోబెట్టుకున్నది. [illegible] టీపాయ్ [illegible] పాత్రం ఉంచి తక్కిన లైట్లన్నీ ఆర్పివేసింది.

వెంట నర్సింగ్ హోమ్‌లో రోగులు నిద్ర పట్టక [illegible] ఉన్నారు. ఆ [illegible] సుజాత నిద్ర [illegible] ఏమిటంటే [illegible] పెరిగినట్టు [illegible]! [illegible] సాయంగా నిద్ర పోయాడు.

సైరన్ కూసింది. టవర్‌క్లాక్ పన్నెండు గంటలు కొట్టింది. మళ్ళీ తుఫాను ప్రారంభమైంది. వీధిలైట్లు వెలుగుతున్నాయి. ఇళ్ళలో లైట్లారి పోయాయి. వాన వచ్చిన దగ్గర్నుంచీ టౌనంతా వెలుగు చీకట్లతో వింత ఆట ఆడుకుంటున్నది. డాక్టరుగారి నర్సింగ్ హోమ్‌లో రోగులు పర్దా ముణిగి పడుకున్నారు. 'రాజు' మాత్రం ఇల్లంతా తిరిగి పహారా మాస్టరు చేస్తూన్నది. మెరుపు మెరిసినప్పుడల్లా చెట్లు [illegible] ఘాఘా [illegible] పరిగా ఉన్నది.

ఉన్నట్లుండి రత్తి గుడిసె లోంచి [illegible] సాగింది. చిన్న కుర్రాడి ఏడుపులాగా లేదు. రత్తి గొంతులాగే ఉన్నది. గుడిసెలో గుడ్డిదీపం మినుకు మినుకు మంటున్నది. రంగడు నులక మంచం మీద [illegible] పడుకొని నిద్ర పోతున్నాడు.

రత్తి పిల్లాణ్ణి ఎత్తుకుని రంగణ్ణి తట్టి లేపింది.

"మావాఁ! ఈ రాతిరి నా కెందుకో [illegible] భయంగా ఉంది, మావాఁ! [illegible] డాక్టరు బాబుని లేపటం బాగుండదు గంద! [illegible] నాకు [illegible] మావాఁ!"

"ఏం దాకా నీ గోల! ఆడి యేమైన [illegible] ఉందిట, [illegible]!" రంగడు అరుగు మీదే నిక్కి నిలిగి పక్కకు పొర్లాడు.

రత్తి బుజం మీదున్న పిల్లాణ్ణి చేత్తో తాకి చూచింది. వాడి ఒళ్ళు చల్లగా యినుం లాగా ఉన్నది. రత్తి గుండె జలదరించింది. రంగడి బుజం పట్టి బలంగా ఒక్క ఊపు ఊపింది.

"ఒరి దిక్కుమాలినోడా! జేనికి లేవు, మొద్దు నిద్దరా, పిల్లోణ్ణి [illegible] డాక్టరు దగ్గిరికి తీసుకుపోదాం పద!"

ఉన్నట్టుండి హఠాత్తుగా పిల్లాడు [illegible] పెట్టి ఏడుపు మొదలు పెట్టాడు. రంగడు లేచి కూర్చున్నాడు.

"ఓయమ్మ సిగ్గొయ్యా! ఊరు మాటు పడిగినా రెండు కళ్ళు మూస్తారా గంద!"

టవర్‌క్లాక్ ఒకటి గంటలు కొట్టింది. ఇళ్ళలో లైట్లు వెలిగాయి. నర్సింగ్ హోమ్‌కు [illegible] కోసం వచ్చిన ఒక అమ్మాయి గావుకేక పెట్టింది. కాంపౌండర్ అదిరిపడి లేచాడు. మేడ మీదికి [illegible] ఎలక్ట్రిక్ బెల్ నొక్కాడు. డాక్టరు లేచి [illegible] [illegible] పెంచాడు.

[illegible] లైట్లు [illegible]. [illegible] రాగం [illegible].

'రాజు' కూడా [illegible] రాగం అందు [illegible]. డాక్టరు [illegible] రాజు రాగం నిలిపివేసింది.

రత్తి గుడిసెలోంచి గొల్లున ఒక్క సారి ఏడుపు వినిపించింది. డాక్టరు టార్చి తీసుకొని గబగబా బయటకు వచ్చాడు.

కుర్రాణ్ణి బుజాన వేసుకొని రంగడు గబగబా వస్తున్నాడు. వాడి వెంట రత్తి ఘొల్లు ఏడుస్తూ వస్తున్నది.

వీధిలో కుక్కలు ఒక్కసారి గొల్లుమంటూ అరవటం మొదలుపెట్టినాయి.

రత్తి డాక్టరుగారి కాళ్ళు రెండూ పట్టుకొని ఏడ్చేస్తోన్నది. డాక్టరు రత్తి బుజం పట్టుకొని లేపి రంగడితో డిస్పెన్సరీలోకి వస్తున్నాడు. నర్సింగ్ హోమ్‌లోని ట్యూబులైటు కాంతుల్లో ఆ దృశ్యం మేడమీద నున్న సుజాతకు కనిపించింది. హఠాత్తుగా మీద పడటం పిల్ల ఆమెకు నిద్ర మెలకువ వచ్చింది. లేచి చూచేసరికి కింద ఈ దృశ్యం.

"ఈ రత్తిముండ పీడ నాకు వదిలేట్టు లేదే" అంటూ సుజాత రుసరుస లాడింది. "ఒక అర్ధరాత్రని లేదు, అపరాత్రని లేదు" అంటూ ఆమె తన స్థూల కాయాన్ని మేడపైన్నించి మీదగా కిందకు [illegible] చేర్చింది.

రంగడి బుజంమీదున్న పిల్లాణ్ణి తను ఒళ్ళోకి తీసుకుని రత్తి డాక్టరు వెంట పడుతున్నది.

"రత్తీ! ఒక్క దాగు." సుజాత గద్దించింది.

రత్తి, రత్తి వెంట రంగడూ [illegible] ఆగలు. రంగడి కళ్ళు చింతనిప్పుల్లా వెలిగిపోతున్నాయి.

"[illegible] ఇట్టా [illegible], [illegible] సిగ్గెందుకా, నే [illegible]" రంగడు నర్సింగ్ హోమ్ [illegible] తిరిగి చెప్పాడు.

డాక్టరు రత్తి [illegible] మీద పడుకోబెట్టి [illegible].

"మీరు వాణ్ణి చూడటానికి వీల్లేదు." సుజాత [illegible] అధికారం చెలాయించింది. నర్సింగ్ హోమ్‌లో నిద్రపట్టని రోగులు చెవులు కొరుక్కోవటం మొదలు పెట్టారు. కాన్పు కోసం వచ్చిన అమ్మాయి మళ్ళీ గావుకేక పెట్టింది. లేడీ డాక్టరు కోసం వెళ్ళిన కాంపౌండరు ఇంకా రాలేదు.

డాక్టరు రత్తి కొడుక్కి ఇంజెక్షన్ చేస్తున్నాడు.

"మీరు వాడికి ఇంజెక్షన్ చేయటానికి వీలులేదు." సుజాత గొంతు చించుకొని అరిచింది. నర్సింగ్ హోమ్‌లో రోగులు మళ్ళీ చెవులు కొరుక్కో మొదలు పెట్టారు. డాక్టరు సుజాత మాటలు వినిపించుకోకుండా కుర్రాడికి చికిత్స చేయటంలో నిమగ్నుడైనాడు.

పిల్లవాడు కదిలి సన్నగా ఏడుస్తున్నాడు. రత్తి కళ్ళలో మెరుపుతీగలు మెరిసినాయి. సుజాత ముఖం అవమానం గంటుపడినట్టున్నది. అతి కష్టం మీద ఆమె తన దేహాన్ని ఒక్కొక్క మెట్టు మీదుగా మేడమీదికి చేరవేసుకున్నది.

నియంతలు అవసరాన్ని అన్నిటికి సాకుగా వాడుకొంటారు; దానినే బానిసలు మతంగా స్వీకరిస్తారు.

—విలియమ్ పిట్

ప్రకృతిని అనుసరించేవాడు ఎప్పుడూ దారి తప్పడు. ప్రకృతి ఒకొకప్పుడు అణగిమణగి ఉంటుంది; ఎప్పుడూ అంతరించిపోదు.

—బేకన్

పనిని [illegible]

కాన్పుకి డాక్టరు [illegible] వచ్చారు. సుజాత కళ్ళు నిప్పులు [illegible] ఉన్నాయి. డాక్టరు ఆమె వంక చూడ [illegible]. [illegible] అంటు [illegible].

[illegible] నెమ్మదిగా [illegible] "[illegible] డాక్టరు [illegible]" అంది.

"[illegible]." [illegible] వెళ్ళి [illegible] డాక్టరు [illegible].

[illegible] డాక్టరు సుజాత [illegible] తన [illegible] మొదలు పెట్టింది.

లేడీ డాక్టరు చిరునవ్వు నవ్వుతూ, "[illegible] ఇంతేనమ్మా. రోగులూ, [illegible] చూచుకోవాలి [illegible] కదా! [illegible] [illegible]" అంది.

"ఆ [illegible] డాక్టర్! [illegible] ఉండాలంటారా, ఉన్నారా?" సుజాత [illegible].

"[illegible] బాధ్యత [illegible]! [illegible] ఎంత త్యాగమైనా చేయాలట. [illegible] కదా ఆయన..."

ఈ మాటలు అంటూ డాక్టరు [illegible] వచ్చి [illegible] — "[illegible], ఆ [illegible] ఇప్పుడే [illegible]! [illegible] లేకుండా" అన్నారు.

సుజాత అందుకొని, "రాత్రి [illegible] ఉన్నాయి. ఇదిగో క్షణంలో [illegible] కాఫీ. ఉండండి" అంటూ వంటింట్లోకి వెళ్ళింది.

సుజాత కాఫీ తయారు చేసే ప్రయత్నంలో ఉన్నది.

డాక్టరు లేడీ డాక్టరుకు ఏదో సర్ది చెప్తున్నట్టు ఆమె వంక చూచారు. లేడీ డాక్టరు లేచి వంట గదిలో కాఫీ కాస్తున్న సుజాత పక్కగా నిలిచి మెల్లగా చెప్పటం మొదలు పెట్టింది.

"చూడండి, సుజాతగారూ! మీతో చాలా దారుణంగా [illegible]. ఇలాంటి విషయాలు [illegible] నేను

చెప్పటం కంటే స్వయంగా మీతో డాక్టరుగారు చెప్పటమే బాగుంటుందని నేను చెప్పలేదు. ఈవేళ డాక్టరుగారి అనుమతి తీసుకునే నేనీ విషయం మీకు చెప్తున్నాను. నన్ను మీరు అపార్థం చేసుకోకూడదు.''

సుజాత కాఫీ కలపడం పూర్తిచేసి చివరకు పెట్టుకున్న ఇవతలకు వచ్చేసింది. లేడీ డాక్టరు చెప్పడం మొదలుపెట్టింది. అటూ ఇటూ చూచి నిదానంగా— ''సుజాత గారూ! మన బేబీ మీ పోలికంటారా? మీవారి పోలికంటారా?''

''ఏమిటో, దాని ముఖంలో ఎవరి పోలికలూ కనిపించవు!'' సుజాత చిరాకు పడుతూ అన్నది.

''మీరు కోపం తెచ్చుకోనంటే ఈ విషయంలో డాక్టరుగారి అభిప్రాయ మేమిటో చెప్పమంటారా?'' లేడీ డాక్టరు మాటలకు సుజాత కళ్ళు ఆసక్తితో మెరిసిపోతున్నాయి.

''డాక్టరుగారి అభిప్రాయ మేమంటే . . . బేబి ముఖంలో కనిపించేవన్నీ రత్తి పోలికలే అని. . .''

సుజాత చేతిలో ఉన్న కాఫీకప్పు నేల మీద పడి ముక్కలైంది. సుజాత నిప్పులు గక్కుతూ అన్నది: ''లోకంలో మనిషిని పోలిన మనుషులు లక్ష మందుం టారు. అంత మాత్రాన. . .''

''మీరు శాంతంగా వింటానంటేనే నేను మీకు చెప్పగలను.''

లేచి వెళ్ళపోతున్న సుజాత మళ్ళీ క్షణం ఆగి కూర్చున్నది.

''మన బేబీ పుటకలకు మీకు సిజేరి యన్ ఆపరేషన్ జరిగిన నాడు రత్తికూడా మన నర్సింగ్ హోమ్‌లోనే కదా ప్రసవించింది?''

''అవును. ప్రసవిస్తే?''

''ఆ రోజు రాత్రి మీ ప్రాణం దక్కించుకోవటానికీ, పుట్టిన బిడ్డ ప్రాణం దక్కించుకోవటానికీ డాక్టరు గారూ, నేనూ చేయని ప్రయత్నం లేదు.'' లేడీ డాక్టరు రహస్యం ఎవరన్నా వింటా రేమో అన్నట్లు చూచింది అటూ ఇటూ.

''ఆఁ అయితే?''

''ఆ రోజు రాత్రి మీ కడుపున పుట్టింది నిజంగా బేబీ కాదు. ఇన్నాళ్ళూ రత్తి ఇంట్లో రోగంతో తీసుకున్న కుర్రాడే.''

సుజాత తల తిరిగిపోతున్నది.

''ఆ కుర్రవాడు పుట్టినప్పుడే బతకడని నిశ్చయించుకున్నాం. పుట్టిన తరవాత ఎంత సేపటికీ వాడు ఏడవ లేదు. బతకని బిడ్డ బారెడని వాడి శరీరం పెద్ద గుమ్మడికాయంత. తల చూడబోతే దానిమ్మపండంత! పిల్లవాడు బతకడనే విశ్వాసంతోపాటు మీకు తిరిగి కాన్పు వచ్చే అవకాశం కూడా లేదనేది నిశ్చయమైంది. ఇక్కడే డాక్టరుగారు నా విషయంలో కొంత సహాయమూ, స్వార్థమూ చూపారు.

''పాపం, ఎప్పుడూ ఇంత నా నెత్తిమీదటూడా కొంచెండి. రత్తి కని తొలి చూలు. దానికింక బిడ్డలు పుట్టే అవకాశం ఉంది.'' అన్న మాటలు చెప్తూ లేడీ డాక్టరు గొంతు చాలా చిన్నది చేసి అటూ ఇటూ చూస్తూ ఉండింది. మళ్ళీ చెప్ప మొదలుపెట్టింది.

''మీ కడుపున పుట్టిన ఆ బిడ్డను నర్సింగ్ హోమ్‌లో నర్సులు ఎవ్వరూ తెలియ కుండా రత్తి పక్కలో పడుకోబెట్టాము. రత్తి కడుపున పుట్టిన పిల్లని మా పక్కలో పడుకోబెట్టాము. . . ఏ ఇక్కడ్లో మనిషి చేసే పనులే ఇ దక్కంటే ఒక్క సారి భగవంతుడు చేసె పనులు అంత కంటే కర్కశంగా ఉంటాయి. రత్తి పెంచుతున్న కుర్రవాడు ఇప్పుడే దాటిపోయిన వయసు ఇప్పటి దాకా ఉండి ఆ రత్తి మొగుడు ఏడవడు ఇక ఇలాంటి స్థితిలో డాక్టరుగారు కుర్రవాడి తండ్రిగా, వైద్యుడుగా తన బాధ్యత తాను నెర వేర్చాలా, అక్కర్లేదా? మీరే చెప్పండి.''

''ఈ సినిమా కథంతా నన్ను నమ్మ మంటారా, డాక్టర్!'' సుజాత అడ లుతూ ప్రశ్నించింది.

''మీరు నమ్మాలని గాని, నమ్మిరా అనిగాని నేను చెప్పలేదు. సుజాతగారూ! డాక్టరుగార్ని మీరు అపార్థం చేసుకో కుండా ఉండాలనే ఉన్న విషయం మీకు నేను చెప్పవలసి వచ్చింది.''

లేడీ డాక్టరు ఈ మాటలు చెప్తు తుండగా కంపౌండరు ఆదరా బాదరా మేడ మీదికి వచ్చాడు.

''రత్తి కొడుక్కి వల్స్ అందటం లేదు, సార్!''

డాక్టరు మాట్లాడలేదు. కూర్చున్న చోటనుండి ఏమాత్రమైనా కదల లేదు. సుజాత గబగబా లేడీ డాక్టరుతో సహా ఎందుకో ఏమో చెప్పకుండా మెట్లు దిగి కిందికి వచ్చింది. నేరుగా కుర్రవాడున్న బెడ్ దగ్గరకు పోయింది. రత్తి కుర్రవాడి వంక కన్నార్ప కుండా నిశ్చలంగా చూస్తున్నది. వాడు కూడా కన్నార్పకుండా నిశ్చలంగా రత్తి వంకే చూస్తున్నాడు. సుజాత కుర్రవాడి బుగ్గమీద చెయ్యి వేసి మెల్లిగా నిమిరింది. రత్తి సుజాత వంక నీరసంగా చూచి ఒక వెర్రి నవ్వు నవ్వింది.

లేడీ డాక్టరు కుర్రవాడి పల్స్ చూచి కనురెప్పలు కిందికి లాగి, పక్కనున్న నాప్కిన్ వాడిమీద కప్పేసింది.

రత్తి భోరున ఏడ్చింది.

సుజాతకు ఏడుపు రాలేదు. రత్తి వంకా, కన్న పిల్లవాడి వంకా ఒకసారి చూచి గిరగిరా దేహం తిప్పు కుంటూ పైకి పోయి పాపని దగ్గరకు తీసుకొని ఒళ్ళో పడుకో బెట్టుకున్నది.

చీకట్లు చెదిరిపోతున్నాయి. తూర్పున వెలుగురేఖ లలుము కొంటున్నాయి. వాన మబ్బులు వెనకకు తగ్గినాయి. పాప సుజాత ఒళ్ళో కళ్ళు నులుముకుంటూ లేచింది. చిప్పుకున్న లేచి మేడమీది నుంచి కిందికి చూచింది.

బుజం మీద కుర్రాణ్ణి చిరుగుల చుప్ప తన పైటకొంగుతో కప్పి రత్తి కాళ్ళీడ్చుకుంటూ గేటు వైపుగా పోతు న్నది. వెనుకగా మొగుడూ ఎండ రంగడు మెల్లిగా నడిచి పోతున్నారు.

పాప సుజాత నడిగింది: ''రత్తీ, రంగడూ ఎక్కడికి వెళుతున్నారు అమ్మా!''

పాప కేం చెప్పాలో సుజాతకు తోచ లేదు.

'రాజా' మాత్రం మూతి పైకెత్తి, పదేపదేగా ఏడుస్తూ గభాలున మేడ మెట్లు దిగి రత్తీ, రంగడూ వెళుతున్న వైపుగా పరుగెత్తింది.

''రాజా! నేనూ వస్తా నుండు'' అంటూ పాపకూడా బయలుదేరుతుంటే సుజాత పాపని బలవంతంగా పట్టుకొని లాక్కొని వచ్చింది. *

చిలుకలకొలికి
చిత్రం— జి. ఎస్. ఐ. ఎష్ (విదాసు — 1)